

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Eustaquia Urkia Berra

*Hendaia
Lapurdi (1929)*

Aurkibidea

Biografia

Hondarribian sortua, Hendaian bizi. Gerra Zibila hasi zenean, Eustaquiak 7 urte zituela Hendaia ihes egin zuen familia osoak, aitaren barkuari esker. Bizi guztia Lapurdiko herrian eman du. 40 errefuxiatu etxe bateko sabaian nola egon ziren oroitzen du. Emazteen lehengo bizimoldeak ere deskribatu ditu, eta Bigarren Mundu Gerrako oroitzapen bereziak ditu, batez ere Gestapoak bere aita nola harrapatu nahi izan zuen, honek jendeak Gipuzkoara pasarazten baitzituen gordezka, beti bere barkuarekin. Dantzazale amorratua ere bada Eustaquia, eta Hendaia dantzatzeko aukera guti eskaintzen duela iduritzen zaio.

Zintak

HEN-004

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Aire, Xan
- **Data:** 2010-03-08
- **Iraupena:** 84 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

Pasarteak

1. Eustaquia izena zergatik jarri zioten

- **Erref:** HEN-004/002
- **Iraupena:** 0:02:26. **Hasi:** 00:00:24. **Bukatu:** 00:02:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Eustaquia izena aitajaunak jarri zion. Oso Eustaquia gutxi egon izan dira Hendaian azken urteetan. Anaiaren izena Sebero zen eta hori ere ez zen batere izen arrunta.

2. Hondarribiko bizimodu errazetik Hendaiako estutasunetara

- **Erref:** HEN-004/005
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:08:40. **Bukatu:** 00:10:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

<p>Hondarribian bizi zirenean, ongi bizi ziren. Baina geroago, Hendaiara joan zirenean, miseria ezagutu zuten. Hasieran ez zekien frantsesez, baina zerbait ikasi zuenean, diru pixka bat irabazteko balio izan zion.</p>

3. Aita arrantzan sartu familia aurrera ateratzeko

- **Erref:** HEN-004/006
- **Iraupena:** 0:01:41. **Hasi:** 00:10:08. **Bukatu:** 00:11:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantza motak » Harraldeko arrantza

Laburpena:

Hendaiara iritsi zirenean, estutasun ekonomiko handiak pasa zituzten. Aita arrantzan sartu zen lanean, hondartzatik gertu arrain asko zegoen garaian. Aitak zer arrain mota harrapatzen zuen aipatzen du.

4. Hondarribitik Hendaiara itsasontziz ihesi

- **Erref:** HEN-004/009
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:13:10. **Bukatu:** 00:15:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

1936an gerrarengatik joan ziren Hondarribitik Hendaiara itsasontziz. Itsasontzi hartan 40 lagun joan ziren. Gerora, izeba bat Hondarribira itzuli zen familiarekin; beste izeba bat Bartzelona aldera joan zen, baina Eustaquiaren familia Hendaian gelditu zen.

5. Hendaiako lehenengo urteetako bizi-baldintza gogorak

- **Erref:** HEN-004/010
- **Iraupena:** 0:02:19. **Hasi:** 00:15:35. **Bukatu:** 00:17:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura

Laburpena:

Hasieran, Hendaiara iritsi zirenean, baldintza gogorretan bizi ziren, etxean hotz handiak pasatzen. Urik ere ez zuten etxean eta iturrira joan behar izaten zuten ur bila.

6. Arropa garbitzera iturrira

- **Erref:** HEN-004/011
- **Iraupena:** 0:03:13. **Hasi:** 00:17:54. **Bukatu:** 00:21:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Arropa garbitzeko, ama garbitokira joaten zen. Garbitoki hura non zegoen azaltzen du. Han emakume ugari elkartzten ziren. Arropa buru gainean eramaten zuen amak eta xaboiarekin garbitzen zuen.

7. Amak arroparen kolorea nola zaintzen zuen

- **Erref:** HEN-004/013
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:22:41. **Bukatu:** 00:23:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Hondarribian bizi zirenean, amak maindireak busti eta eguzkiarekin zuritzen zituen. Arropan ere bola urdin batzuk ematen zituen, beste kolore bat har zezan.

8. Etxean jaten zutena

- **Erref:** HEN-004/014
- **Iraupena:** 0:03:36. **Hasi:** 00:23:52. **Bukatu:** 00:27:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Etxean arraina jaten zuten, porru-patata, zopa, arroz-esnea... Amonak janaria oso ondo prestatzen zuen. Oilaskoa jaten zutenekoa kontatzen du.

9. Lehengo autoak eta autobusak Hendaian

- **Erref:** HEN-004/016
- **Iraupena:** 0:02:50. **Hasi:** 00:30:43. **Bukatu:** 00:33:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autoak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autobusak

Laburpena:

<p>Lehen Hendaian auto gutxi zeuden. Baziren aberats batzuk kabrioletak gidatzen zituztenak; besteak oinez eta bizikletaz ibiltzen ziren. Eustaquiak bere lehenengo bizikleta nola erosi zuen azaltzen du. Autobus gutxi zeuden lehen: gerra denboran astean bi eta oso makala zen.</p>

10. Errefuxiatua izanda, Hendaian harrera ona

- **Erref:** HEN-004/019
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 00:36:31. **Bukatu:** 00:38:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » lhes egin beharra

Laburpena:

Berak ez du inoiz arazorik izan Hendaian Hondarribikoa izateagatik. 14 urtera arte ibili zen eskolan. Etxean euskaraz hitz egiten zuen, baina kanpoan ez, bere lagunek ez baitzekiten euskaraz. Berak eskolan eta lagunartean ikasi zuen frantsesez.

11. Maisu-maistrek umeak nola tratatzen zituzten kontrolatzen zen

- **Erref:** HEN-004/021
- **Iraupena:** 0:02:58. **Hasi:** 00:39:38. **Bukatu:** 00:42:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Haurrak zaindu eta hezi

Laburpena:

<p>Lehen gauza sinpleak ikasten zituzten: matematikak eta frantsesa. Maistrek lehen asko jotzen zituzten ikasleak. Maistra bat Hendaiatik Biarritzera bidali zuten umeak asko jotzeagatik. Eustaquiaren aitak maisuari aurre egin zion eta semea ez jotzeko esan.</p>

12. Festara ondo pasatzera joan nahi bai, baina ezin nahi beste gelditu

- **Erref:** HEN-004/024
- **Iraupena:** 0:03:24. **Hasi:** 00:45:13. **Bukatu:** 00:48:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Aisia » Jai-giroa
- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:

18 urterekin etxera goiz itzultzeko esaten zioten. Behin ez zuen obeditu eta errieta egin zioten gero etxean. Festara joatea asko gustatzen zitzaion: dantzatzea eta ondo pasatzea. Lehen zer dantza mota egiten zuten aipatzen du.

13. Musika eta dantza, nahikoa ondo pasatzeko

- **Erref:** HEN-004/025
- **Iraupena:** 0:02:34. **Hasi:** 00:48:37. **Bukatu:** 00:51:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Aisia » Jai-giroa
- Aisia » Kultura » Dantza

Laburpena:

Besteei begira ikasi zuen dantza egiten. Neskek mutilekin dantzatzen zuten, ez zegoen gaizki ikusia. Herri txikietan gehiago begiratzen zen norekin dantzatzen zuen jendeak. Dantza egiteko egunak noiz izaten zituzten aipatzen du. Ez zuten edaten festa zenean, nahikoa zuten musikarekin.

14. Hendaiara dantzara leku eta adin guztietako jendea

- **Erref:** HEN-004/027
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:51:30. **Bukatu:** 00:53:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Aisia » Jai-giroa » Beste toki batzuetara jaietara
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

Festa zenean, orkestra egoten zen eta denak dantzan aritzen ziren. Ezkondu ostean ere jende asko joaten zen festa haietara ere. "Bioletaren festa" izaten zenean kasino zaharrea, inguruko herrietatik ere etortzen ziren hara.

15. II. Mundu Gerran alemanak Hendaiara iritsi zirenean

- **Erref:** HEN-004/033
- **Iraupena:** 0:02:45. **Hasi:** 00:58:40. **Bukatu:** 01:01:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945)

Laburpena:

II. Mundu Gerran Alemaniako tropek Hendaia okupatu zutenekoa oroitzen du.

Beldurra pasa zuten orduan. Behin bi aleman etorri zitzaizkien etxera, aitari zenbait gauza galdetzeko.

16. GESTAPO aitaren atzetik jendea Hegoaldera pasatzen laguntzeagatik

- **Erref:** HEN-004/034
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 01:01:25. **Bukatu:** 01:03:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945)

Laburpena:

Langile batzuk Alemaniara bidali nahi zituzten lanera, baina aitaren barkuan ihes egin zuten Hegoaldera eta alemanek aitari kontuak eskatu zizkioten gero. Behin GESTAPOkoak aita harrapatzen saiatu ziren jendea Hegoaldera pasatzen laguntzen aritzeagatik: tranpa jarri zioten, baina aita nabaritu zuen eta erantzun egokiak eman zituen libre utz zezaten. Bestela, Alemaniara eraman izango zuten.

17. II. Mundu Gerran jendea ihes egiten laguntzen

- **Erref:** HEN-004/035
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 01:03:50. **Bukatu:** 01:05:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945)

Laburpena:

II. Mundu Gerran, aita jendea Hondarribira pasatzen laguntzen zion bere itsasontzian. Eustaquiaren lehengusina Alemaniara eraman nahi izan zuten, baina Bordelen ihes egin eta etxera etorri zitzairen. Beldur handiz bizi zen. Aita gauz pasatzen zuen jendea Hegoaldera.

18. Eustaquiaren aita: gizon ona

- **Erref:** HEN-004/036
- **Iraupena:** 0:00:57. **Hasi:** 01:05:47. **Bukatu:** 01:06:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945)

Laburpena:

Eustaquiaren aita gizon ona zen. Gerra garaian kalean zeuden umeei arropa ekartzen zien eta batzuetan etxekoentzat ez zen iristen kanpokoei emateagatik.

19. Salaketak eta haien ondorio larriak

- **Erref:** HEN-004/037
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 01:06:44. **Bukatu:** 01:08:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945)

Laburpena:

Gerra-garaian salaketa-giroa zegoen. Hendaian salatu zituzten gazte batzuei buruz hitz egiten du: Alemaniara eraman zituzten eta han hil ziren. Salatari bat Hendaiakoa bertakoa zen eta gerra amaitutakoan herriak zigortu egin zuen.

20. Alemaniako soldaduekin ibilitako neskek jasotako zigorra

- **Erref:** HEN-004/038
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 01:08:37. **Bukatu:** 01:09:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945)

Laburpena:

<p>Neska batzuk Alemaniako soldaduekin ibili ziren Hendaian egon ziren bitartean. Alemanak joan zirenean, ilea moztu zieten denen aurrean. Emakume haiek oso gaizki ikusiak ziren.</p>

Transkripzioa

- Bai, bai, bai, izandu die, e, gauz batzuk, bai, bai, bai.
- Eta aleman soldaduekin ibili neskak?
- A, bai. Ibili die, eta gero gan zirenian alemanak, ilea denak, bai, "à ras", denak.
- Hori, oroitzen zira hortaz?
- Bai, nik ikusi dittut. Bai, bai.
- Mozten edo gero?
- "No, no". Mozten ez, biñan gero bai.
- Ez zituzten denen aitzinean moztu ileak?
- Bai, plazan.
- A, ba, e?
- Bai, bai, bai, bai, bai.
- Ze gogorra!
- Bai, bai.
- Ze baziren bi ahizpa, Orion bizi zirenak, bazuten zera bat, "une ferme là-bas", ta gero baziren... bai, bestiak ere baziren bai, bai, bai. A, ba, zortzi bat egin zuten, e?!
- A, bai, e?!
- Bai, bai, bai, bai. Eman zuten ularra hola, badakizu? Etxera gateko. "Mais", bai, bai, denak.
- Ta horiek gaizki ikusiak...
- A, bai, "dis-donc, ouh là"... Alemanakin fan, "c'est la..."... Bai, bai, bai.
- Buf! Eta...
- Eta beste batek izandu zuen... haurra izandu zuen alemanarekin ere bai.
- A bai?
- Bai, bai. Gero haurra hil zen. Hil zen haurra. "Mais" ez ziren ongi ikusiak, e?! Ez, ez, ez, ez. "Comme ça, voilà!"

21. II. Mundu Gerrako gosea eta beldurra

- **Erref:** HEN-004/039
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 01:09:58. **Bukatu:** 01:11:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Politika](#) » II. Mundu Gerra (1939-1945)

Laburpena:

<p>Gerra garaian jateko gutxi zuten. Tiketei esker erosi ahal izaten zuten ogia. Etxeetan leihoak itxita eta argia itzalita edukitzen zuten beldurragatik.</p>

Transkripzioa

- "Mais" ez ziren ongi ikusiak, eh?! Ez, ez, ez, ez. "Comme ça, voilà!"
- Ta zuek, jatekoa ta, guti zinuten orduan, ez?
- Bai, bai, bai, bai.
- Ta zenbat denbora?
- Bai, tiketekin! Bazegoen karta bat, "alors J-1, J-2", ta zera... ta hainbestek hainbeste ogi, hainbeste kafe, hainbeste... aaaa! Dena zera egina zen, e? Bai, bai.
- Razionatua.
- Bai, bai. Bai. Baina ni, guk e... xantza zun zertako bazun osaba bat Landaseten, ta Landaseten ematen zioten tiketia. Eta hola bidaltzen dute guri ta guk ogia erosten zeuen horrekin. "Boh, tu parles" holako, zera, "boulangerie" a gaten gen bila ta bidean jaten'zu. Bai, bai, bai, bai. Ze gutxi ematen zuten, gutxi, gutxi, gutxi.
- Eta atsetan behar ziren denak hetsiak, leihoak, argiak itzaliak, edo...
- Bai, bai, bai, bai, bai. Ba, guk eiten zizun, denak itxi, e?! Beldurra zegoen. "Là... Tu sais". Bai, bai, bai.
- Inkas.
- Bai, bai, bai, bai, bai.
- "Non, non..." Gero, "bon", zeregiten da, jartzen da, bizi horeri, "mais" ez zen, ez zen drolea ez, "non, non, non, non", ez zen drolea, "enfin... bon!".

22. Gerraren amaierako poza eta festa

- **Erref:** HEN-004/040
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 01:11:22. **Bukatu:** 01:12:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- [Politika](#) » II. Mundu Gerra (1939-1945)

Laburpena:

Alemanak Hendaiaetik joan zirenean, festa handia izan zen: soldaduak etorri ziren, dantzak egin zituzten... Beltzak ere etorri ziren haiekin eta Eustaquari beldurra ematen zioten.

23. "Alemanak bueltan datozela!"

- **Erref:** HEN-004/041
- **Iraupena:** 0:01:29. **Hasi:** 01:12:33. **Bukatu:** 01:14:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » II. Mundu Gerra (1939-1945)

Laburpena:

Alemanak joan zirenean, denak plazan soldadu frantsesen zain zeuden; baina alemanak bueltatu ziren zurrumurrua zabaldu zen eta denek etxera beldurrez alde egin zuten. Gerra bukatzean, festak berriro hasi ziren.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-05-31

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com